

"Egy kézben Koránnal, másban pohárral, / hol hívővel tartok, hol a pogánnyal."

"Egy kézben Koránnal, másban pohárral, / hol hívővel tartok, hol a pogánnyal." (Omar Khajjám)

Az Arttéma egyesület fenntartotta Istállógalériába szintén kacskaringós, meglepetéseket és improvizációt sem nélkülöző úton jutottak el az idei évfolyam résztvevői. Egy éve a belgiumi Eric Brogniet kérte föl Németh Péter Mikolát, a találkozó rendezőjét és alkotótársait, hogy a XVII. Ekszpanzió témája az Iszlám legyen. Németh Péter Mikola a kékkői Báb- és Játék Múzeumot kereste meg, hogy a Balassák ódon várának falai között a kortárművészet eszközeivel vonhassanak párhuzamot a kereszténység és az iszlám között, s fogalmazhassák meg a különböző misztikus tanításokból, életfilozófiákból következő tanulságokat. A megállapodást a június végére tervezett eseménysorozat előtt két nappal mondta fel a múzeum igazgatónője, Helena Ferencová. Az igazgatónő arra hivatkozott a döntés okaira vonatkozó kérdésekre válaszolva, hogy az Ekszpanzió rendezői az utolsó pillanatig nem kötöttek szerződést a szállást, étkezést, szállítást biztosító felekkel, minden megegyezés csak szóban történt, s nem volt tisztázott az sem, hogy kiknek mely művei kerülnek a múzeum falai közé, illetve hogy milyen akciókra kerül sor. Németh Péter Mikola elmondta, nagyon megnehezítette a szervezők helyzetét Helena Ferencová döntése, de végül is sikerült Terénybe áttenni a találkozót. A műsor tizenkét stációt ígért, s bár az egyes stációk időnként amorfak és egymásba átfolyók voltak, sikerült megvalósítani az eredeti célkitűzést: „együtt lenni, együtt gondolkodni”. A költő és főrendező jó szívvel vállalható témának tartja az Iszlámot, még akkor is, ha a jelenlegi világpolitikai helyzet új összefüggésekbe ágyazta a témát. A rendezvény alaphangját Herendi Péter Maszkok című fotósorozata adta meg. A nagyméretű fekete-fehér képeken a fotóművész a saját arcáról készült maszkot torzította szinte embertelenné. „Az antropológiai állandók destruálása ez a sorozat, ilyen torzak vagyunk” – jegyezte meg Bohár András filozófus. A Juhakolban Haász Ágnes elektrográfiái keverték össze érzékenyen és tudatosan a profánt a szenttel. A fehér fóliára nyomtatott emberalakok a fények játékos villódzásának engedelmessé hol eltűnnek, hol pedig felderengenek. Átlépni a normák, a megszokott

formák határait – sugallta az Ekszpanzió mindegyik eseménye. Nikolay Ivanov, a fenomenális szófiai multiinstrumentalista számára valóban nem léteznek határok, hiszen bolgár, arab, török, indiai zenét, a dzsessz és a kortárs komolyzene stílusait minden kompozíciójában és improvizációjában hallatlan könnyedséggel és ihletettséggel ötvözte. Szufi mesék című, Major Balázssal, a kitűnő ütőssel előadott zenei performanszának Allah kilencvenkilenc neve volt a kiinduló pontja. Petőcz András a „Sivatagi nő” titokzatos alakját és a „Mészárszék program” elgépiesült résztvevőit idézte meg, Horváth Ödön panteista versekbe öntötte harmóniára áhítozását, Pécsi Sándor pedig etno-verseiben a hagyomány és a társadalmi rend összecsapását, illetve a devianciát mint különleges képességeket mutatta meg. Dénes Imre gesztusperformansa Szindbád hét hajóútját sűríti bele a papírhajó-hajtogatás minimalista kalandjába. Ladik Katalin Angyal című multimédiális performansza is a létezés különböző módzatait járta körül: a kozmikus közegtől a testbe érkezés pillanatán át egészen a lelki térbe való visszatalálásig követhettük nyomon az „igaz alak” megkeresésének stációit. Omar Khajjám szufi költeményei pedig rámutattak: az evilági örömek és az Isten felé tartó aszkézis nem zárják ki egymást. A fesztivál résztvevői Kékkőre is ellátogattak. A Balassi-emléktábla megkoszorúzása után Kovács István természet-performer változott át valami különös állattá, aki madárszerű mozdulatokkal járta be a vár előtti sövénylabirintust. Szécsi András, Szathmári Botond és Bohár András már újból a Juhakolban beszéltek a tabuk szükségességéről, az én kioltásáról, a kinyilatkoztatásról, a megvilágosodáshoz vezető különböző technikákról és sok minden másról. Binder Károly zongorára írt szerzeménye Szent Ferenc személyén keresztül az Iszlámmal való találkozást – vagy éppen annak elmaradását – jelenítette meg. Binder szélsőséges hangulati elemeket variáló, zaklatott, vad, a destrukcióval kokettáló zeneműve időnként megérkezik a pillanatnyi megnyugvás lebegő állapotához, hogy aztán mégis tovább vergődjön, tovább kételkedjen; a záró motívum pedig befejezetlenül marad – kérdésbe torkollik a vérmes keresés. A XVII. Ekszpanzió a Számával – vagyis a megtéréssel –, pontosabban annak lehetőségével zárult. Tűznézés közben a tibeti OM energiáival és a kereszténység kulcsszavaival, valamint Nikolay Ivanov tamburamuzsikájával megsegítve juthatott el a társaság a csöndig. FORGÁCS MIKLÓS